

Sygn. akt II AKa 134/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 10 lipca 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Białymstoku w II Wydziale Karnym w składzie

Przewodniczący	SSA Nadzieja Surowiec (spr.)
Sędziowie	SSA Andrzej Ulitko SSO del. Jerzy Szczurewski
Protokolant	Magdalena Suchocka

przy udziale Prokuratora Prokuratury Okręgowej w Białymstoku – Beaty Kwiećkowskiej – delegowanej do Prokuratury Apelacyjnej

po rozpoznaniu w dniu 10 lipca 2014 r.

sprawy z wniosku **R. K. s. R.**

o zadośćuczynienie i odszkodowanie

z powodu apelacji wniesionej przez pełnomocnika wnioskodawcy

od wyroku Sądu Okręgowego w Ostrołęce

z dnia 3 marca 2014 r. sygn. akt II Ko 444/13

uchyla zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi Okręgowemu w Ostrołęce do ponownego rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wnioskodawca R. K. wniósł o zasądzenie od Skarbu Państwa na jego rzecz kwoty 10000 zł tytułem odszkodowania i zadośćuczynienia za niewątpliwie niesłuszne tymczasowe aresztowanie, zastosowane postanowieniem b. Sądu Rejonowego w Pułtuskach z dnia 15 lipca 2011 roku (II Kp 255/11) na wniosek Prokuratora Prokuratury Rejonowej w Pułtuskach do sprawy 1 Ds. 589/11, a także o zasądzenie kosztów postępowania w przedmiocie niniejszego wniosku, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Wyrokiem z dnia 03 marca 2014 roku w sprawie o sygn. akt II Ko 444/13 Sąd Okręgowy w Ostrołęce oddalił wniosek, zaś koszty postępowania przejął na rachunek Skarbu Państwa.

Apelację od powyższego wyroku wniósł pełnomocnik wnioskodawcy, zaskarżając go w całości i zarzucając mu oczywistą obrazę przepisów postępowania, która miała wpływ na jego treść, a w szczególności:

1. art. 40 § 1 pkt 1 k.p.k. w zw. z art. 557 § 1 k.p.k. oraz art. 41 k.p.k. i art. 42 k.p.k. poprzez udział w rozpoznaniu sprawy sędziego, który brał udział również w wydaniu postanowienia o stosowaniu tymczasowego aresztowania wobec wnioskodawcy,
2. art. 552 § 4 k.p.k. poprzez nieuwzględnienie wniosku o odszkodowanie i zadośćuczynienie za niewątpliwie niesłuszne tymczasowe aresztowanie, pomimo spełnienia przesłanek występujących w wymienionym przepisie i oddalenie tego wniosku na podstawie nieznanego prawa, tj. z tego powodu, że wyrok w sprawie, w której było stosowane tymczasowe aresztowanie jest w trakcie wykonywania,
3. art. 424 § 1 pkt 2 k.p.k. poprzez niewyjaśnienie podstawy prawnej wyroku.

Mając powyższe na względzie pełnomocnik wnioskodawcy wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i zasądzenie na rzecz R. K. kwoty 4000 zł tytułem zadośćuczynienia za niewątpliwie niesłuszne tymczasowe aresztowanie, ewentualnie o uchylenie wyroku i przekazanie sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje :

Apelacja pełnomocnika wnioskodawcy nie jest pozbawiona słuszności.

W pierwszej kolejności stwierdzić należy, że Sąd Apelacyjny nie podzielił zarzutu naruszenia przepisów postępowania wynikającego z faktu, że w rozpoznaniu sprawy o odszkodowanie za niesłuszne tymczasowe aresztowanie brał udział sędzia, który uczestniczył w wydaniu postanowienia w przedmiocie tymczasowego aresztowania. W szczególności nie sposób uznać, aby naruszony został art. 40 § 1 pkt 1 k.p.k., gdyż sprawa nie dotyczyła sędziego bezpośrednio. Należy tutaj odwołać się do stanowiska Sądu Apelacyjnego w Krakowie zawartego w wyroku z dnia 10 października 2001 r. (II AKa 245/01 LEX nr 51914), które to tutejszy sąd w pełni podziela, a który uznał, że sędzia uczestniczący w składzie sądu odmawiającym uchylenia tymczasowego aresztowania nie podlega wyłączeniu na podstawie art. 40 § 1 pkt 7 k.p.k. od rozpoznania wniosku o odszkodowanie za to aresztowanie. Podobny pogląd, choć w odniesieniu do innej przyczyny wyłączenia sędziego, wyraził m. in. Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 26 października 2006 roku (II KK 289/06 LEX nr 202145), w którym stwierdził, że brak jest podstaw do uznania, że postanowienie o oddaleniu wniosku o uchylenie tymczasowego aresztowania, wydane w toku postępowania jurysdykcyjnego, ma, w rozumieniu przepisu art. 40 § 1 pkt 6 k.p.k. charakter „zaskarżonego orzeczenia” w postępowaniu o odszkodowanie i zadośćuczynienie za niewątpliwie niesłuszne tymczasowe aresztowanie

Sąd Apelacyjny uznał natomiast za zasadne pozostałe sformułowane w skardze apelacyjnej zarzuty a mianowicie niewyjaśnienia podstawy prawnej wyroku oraz wskazanie jako podstawy oddalenia wniosku o odszkodowanie i zadośćuczynienie nieznanego prawa, to jest fakt, że wyrok w sprawie, w której było stosowane tymczasowe aresztowanie jest w trakcie wykonywania. Przywołana wyżej przyczyna oddalenia wniosku jest oparta na błędnych założeniach. Okoliczność ta nie ma bowiem żadnego znaczenia dla odpowiedzialności, którą stosownie do art. 552 § 4 k.p.k. Skarb Państwa ponosi na zasadzie ryzyka za niewątpliwie niesłuszne tymczasowe aresztowanie. Wskazać należy, że niewątpliwie niesłusznym, w rozumieniu powołanego przepisu, jest takie tymczasowe aresztowanie, które było stosowane z obrazą przepisów rozdziału 28 k.p.k. oraz tymczasowe aresztowanie oskarżonego (podejrzanego), powodujące dolegliwość, której nie powinien doznać, w świetle całokształtu okoliczności ustalonych w sprawie, a w szczególności, prawomocnego jej rozstrzygnięcia (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 15 września 1999 roku I KZP 27/99 LEX nr 37467). W uzasadnieniu niniejszego orzeczenia Sąd Najwyższy wskazał, że odpowiedzialność Skarbu Państwa za niewątpliwie niesłuszne tymczasowe aresztowanie wchodzi w rachubę nie tylko w wypadku uniewinnienia lub umorzenia postępowania, ale również w wypadku orzeczeń ustalających sprawstwo i zawinięcie oskarżonego, tj.: warunkowego umorzenia, odstąpienia od wymierzenia kary, wymierzenia kary pozbawienia wolności krótszej niż okres tymczasowego aresztowania, kary pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania albo tylko kary nie związanej z pozbawieniem wolności lub środka karnego, jeśli okres pozbawienia wolności nie został zaliczony na poczet kary w tej lub innej sprawie. Zatem niewątpliwie niesłuszne tymczasowe aresztowanie, to takie, które

przede wszystkim z perspektywy ostatecznego rozstrzygnięcia sprawy i końcowych ustaleń dokonanych w sprawie o odszkodowanie nie powinno mieć miejsce.

W świetle powyższych wywodów Sąd I instancji rozstrzygając o odpowiedzialności Skarbu Państwa za niewątpliwie niesłuszne tymczasowe aresztowanie powinien zatem rozważyć przede wszystkim zgodność postanowienia w tym przedmiocie z przepisami rozdziału 28 k.p.k., a także ewentualność zawinione go spowodowania przez oskarżonego wydania postanowienia w przedmiocie tymczasowego aresztowania lub przyczynienie się do jego wydania. Takich rozważań w zaskarżonym wyroku brak. Należy przyznać rację skarżącemu, że sposób sformułowania uzasadnienia wyroku nie pozwala na ustalenie motywów, którymi kierował się sąd. Wyrok zatem nie poddaje się kontroli apelacyjnej.

R. K. zarzucono popełnienie dwóch występków z art. 280 § 1 k.k., a także występkę z art. 278 § 1 k.k. Podkreślenia wymaga, że już w toku postępowania przygotowawczego przyznał się on do popełnienia zarzuconych mu czynów i złożył wyjaśnienia. Postanowieniem Sądu Rejonowego w Pułtusku z dnia 15 lipca 2011 roku zastosowano wobec niego tymczasowe aresztowanie na okres 3 miesięcy, tj. do dnia 14 października 2011 roku. W uzasadnieniu postanowienia Sąd Rejonowy wskazał, na wysokie prawdopodobieństwo popełnienia przestępstwa przez R. K.. Powołał się przy tym na zeznania pokrzywdzonych, a także na wyjaśnienia oskarżonego. Zaznaczył jednak, że ostatni z wyżej wymienionych dowodów wymaga jeszcze weryfikacji. Podkreślił, że przebywający na wolności oskarżony może bezprawnie utrudniać postępowanie, zwłaszcza, że nie zostały jeszcze przesłuchane wszystkie osoby mające informacje istotne dla rozstrzygnięcia sprawy. Sąd powołał się też na groźbę wysokiej kary. Postanowieniem z dnia 30 sierpnia 2011 roku Prokurator Prokuratury Rejonowej w Pułtusku uchylił tymczasowe aresztowanie zastosowane wobec wnioskodawcy wyżej wymienionym postanowieniem i zastosował wolnościowy środek zapobiegawczy. Wyrokiem z dnia 24 września 2012 roku Sąd Rejonowy w Pułtusku uznał oskarżonego za winnego popełnienia wszystkich zarzuconych mu czynów i wymierzył karę łączną 2 lat pozbawienia wolności, wykonanie której warunkowo zawiesił na okres próby wynoszący 5 lat.

W świetle powyższych okoliczności obowiązkiem Sądu I instancji rozpoznającego wniosek o odszkodowanie jest ustalenie czy postanowienie w przedmiocie tymczasowego aresztowania zostało wydane zgodnie z przepisami rozdziału 28 k.p.k., a w szczególności, czy ze strony podejrzanego istniała obawa ucieczki, ukrywania się, wpływania na zeznania świadków czy jakiegokolwiek utrudnianie postępowanie, jak też czy charakter zarzuconych czynów przy uwzględnieniu jego właściwości i warunków osobistych oraz przyznania się do popełnienia zarzucanych czynów uzasadniały przewidywanie, że zostanie mu wymierzona surowa kara pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania, a co za tym idzie czy zastosowanie tymczasowego aresztowania było konieczne dla zapewnienia prawidłowego toku postępowania ewentualnie czy zawinione zachowanie wnioskodawcy spowodowało orzeczenie o zastosowaniu tego środka zapobiegawczego.

Z tych wszystkich względów Sąd Apelacyjny na mocy art. 437 § 2 k.p.k. uchylił zaskarżony wyrok i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji.

NS/mz/ms